

PROJEVY INTERKULTURALITY A FORMY INTERKULTURNÍ KOMUNIKACE V ČECHOAMERICKÉM PERIODICKÉM TISKU

Alena JAKLOVÁ

Abstrakt:

Příspěvek pojednává o projevech interkulturality a interkulturní komunikace zachycených v česky tištěných novinách a časopisech vydávaných na území USA v období od poloviny 19. století po současnost.

Klíčová slova:

interkulturalita, interkulturní komunikace, čechoamerická periodika 19. a 20. století

Pojmy interkulturalita a interkulturní komunikace jsou dnes stále frekventovanější, a to zejména v souvislosti s zintenzivněním mezinárodních vztahů ve všech oblastech veřejného i soukromého života (ekonomika, politika, kultura, péče o životní prostředí, komunikace, pracovní kontakty s příslušníky jiných kultur doma i v zahraničí, soukromé cesty), k nimž v posledních letech v České republice dochází. S touto explozí stále se zvyšující mezinárodní mobility souvisejí četné požadavky kulturního charakteru v nejširším slova smyslu, jejichž poznávání se stává nutností spojenou s interkulturním vzděláváním.

Komunikace jakožto nejdůležitější forma sociální interakce je jednou z nejvýznamnějších oblastí, v níž se odráží vliv kultury na jednání/chování jejích příslušníků. Ve srovnání s intrakulturní komunikací je interkulturní komunikace podstatně komplikovanější a problémovější. Vyznačuje se totiž vnitřní komplexností, která je patrná v konfrontaci s příslušníky rozličných kultur. Tím vzniká významný potenciál kulturních nedorozumění a konfliktů, které vyplývají z různorodých kulturních předpokladů, hodnot, norem a artefaktů.

S projevy interkulturní komunikace a praktickými dopady interkulturality se však nesetkáváme pouze my v současném procesu světové globalizace, s odlišnou kulturou se vždy museli vypořádat i všichni čeští emigranti. Po příchodu do cizí země se zejména v první generaci museli naučit vyrovnat se s následujícími psychickými a sociálními stavy:

- s konfrontací pocitu cizího s pocitem známého a důvěrného;
- s pocitem osobních rozpaků, jehož intenzita určuje, jak silně budou dřívější zážitky ovlivňovat budoucí chování při kulturních střetech;
- s požadavkem kognitivní a emocionální změny ve vnímání a hodnocení osob, událostí a symbolů;
- s potřebou sociální podpory v orientaci ve společnosti a při zajištění vlastní existence;
- s potřebou mezilidské soudržnosti, projevující se snahou o upevnění kulturní identity, sociální jistoty a časoprostorové stability (Nový – Schroll-Machl, 2005).

Vlastním tématem našeho příspěvku jsou projevy interkulturality a formy interkulturní komunikace reflektující se v čechoamerickém periodickém tisku 19. a 20. století. Předpokladem pro to, abychom mohli popsat proměňující se interkulturalitu tak, jak byla zaznamenána v krajanském tisku, je nutnost zachytit příslušnost českých imigrantů v USA

ke dvěma různým kulturám: české a americké. Na bázi analýz čechoamerických novin a časopisů se proto pokusíme určit projevy a formy procesu přizpůsobování Čechů multietnické a multikulturní americké společnosti a v souvislosti s tím charakterizovat i jednotlivé fáze jejich společenské integrace.

Čeští emigranti odcházeli do Spojených států amerických zhruba od čtyřicátých let 19. století a ocitali se ve společnosti, jejíž vztah byl k přistěhovalcům téměř až do konce 19. století vyhraněně anglokonformní.¹ Češi si nebezpečí rychlé asimilace a odnárodnění od samého počátku uvědomovali a snažili se mu bránit. Jejich snaha po integraci a zvýraznění vlastní identity se projevovala různými způsoby. Byla to jednak již sama existence krajanských komunit, které od počátku udržovaly české povědomí, zachovávaly jazyk, původní hodnoty a kulturní tradice, ale zároveň byly i projevem obranného mechanismu fungujícího v cizím mnohonárodnostním prostředí. Nápadnými projevy národního života české minoritní enklávy v USA bylo od poloviny 19. století také zakládání různých spolků, zejména spolků národních, tzv. Slovanských lip, dále českých škol a zejména vydávání česky tištěných periodik.

Čechoamerický periodický tisk má své počátky v šedesátých letech 19. století. Existoval v mnoha variantních podobách a plnil mezi přistěhovalci vedle hlavní funkce etnické integrační a identifikační ještě řadu funkcí dalších. Umožňoval sociální komunikaci, informoval, vzdělával, kulturně i jazykově ovlivňoval své čtenáře a nabízel účast na veřejném diskurzu. Bez významu v cizím anglokonformním prostředí nebyla ani skutečnost, že tisk zvyšoval prestiž a autoritu individuů a skupin tím, že legitimoval jejich status. Imigrantské noviny a časopisy však měly ještě jednu další funkci, která nebyla o nic méně důležitá než funkce předchozí; tím, že byly psány česky a že přinášely zprávy z Čech, představovaly most mezi původním domovem a životem v emigraci.

Interkulturalita se v české imigrantské žurnalistice projevovala vždy nejzřetelněji v jazyce textů, ale též ve volbě jejich témat a jejich koncentraci, v grafickém a typografickém zpracování jednotlivých čísel i v umístění textů v rámci listu. V jednotlivých textech pak interkulturalitu signalizovala volba slov pojmenovávajících reálie příslušející různým kulturám. Nejdůležitější ale vedle samotného jazyka byla volba témat, jejich pojetí a zpracování, tedy obsah a smysl textu.

Pro první fázi pobytu přistěhovalců v USA, kterou na základě analýz výchozího textového materiálu vymezujeme šedesátými a z větší části i sedmdesátými lety 19. století, je určující kultura česká. Ta je v té době navzdory silně anglokonformnímu americkému prostředí mezi českými imigranty výrazně dominantní.

V šedesátých a sedmdesátých letech 19. století vydávali Češi ve Spojených státech amerických zhruba na padesát žurnalistických titulů.² Jejich specifikum spočívalo zejména v tom, že zrcadlily duchovní svět imigrantů, který se z dnešního pohledu jeví jako velmi komplikovaný a do jisté míry rozpolcený. Mnoho žurnalistických textů na jedné straně upevňovalo národní identitu přistěhovalců tím, že tematizovalo významné události české historie, velké české osobnosti či krásy české krajiny s cílem podpořit jejich národní hrdost. Zároveň se ale na týchž stránkách od samého počátku objevovaly i texty explicitně vyjadřující

¹ Anglokonformita existující v USA zhruba do devadesátých let 19. století vyžadovala od imigrantů úplné vzdání se původní kultury ve prospěch modelu chování a hodnotových postojů anglosaského jádra; srov. L. Šatava (1989b).

² Stanovit zcela přesný počet čechoamerických novin a časopisů není prakticky možné, protože v průběhu druhé poloviny 19. století vydávali čeští imigranti rovněž tiskoviny různých spolkových orgánů, bulletinů a kalendářů, z nichž některé existovaly jen velice krátce, existenci jiných pak bylo obtížné vůbec zaznamenat.

loajální vztah k Americe a přesvědčení o správnosti volby amerického občanství. Redaktoři učili své čtenáře poznávat nový domov a ztotožnit se s ním.

V šedesátých letech (méně často v letech sedmdesátých) se v krajanských listech často objevovaly texty s tematikou národně a vlastenecky poučnou, jež měly podpořit národní život české krajanské enklávy. Propagovaly obrozenecké ideály a aplikovaly je v podmínkách nového života (např. texty *Co je panslavismus*; *Sláva rodu slovanskému*; *Cena národního jazyka*). Jako centrální téma se v té době opakovaně objevovalo češství, národ a vlastenectví, tedy hodnoty odpovídající hlavním idejím národního obrození doma, kdy za duchovně a morálně nejvyšší společenskou kvalitu byla považována národní společnost.

Jeden z nejvýznamnějších atributů národněobrozeneckého hnutí představoval jazyk, který je i dnes považován za hlavní znak etnicity a za „kulturní kapitál“ etnika.³ O českém jazyce se v žurnalistických textech psalo rovněž velmi často, mnohé články dokonce vyznívaly jako jeho obrana. Motivace těchto textů ale byla v odlišné společenské situaci jiná než ve vlasti. Neznalost angličtiny způsobovala v angloamerickém prostředí existenční nejistotu, která byla často pocíťována jako ztráta osobní identity. A tu měl vystěhovalcům implantovat právě mateřský jazyk spolu s dalšími „rekvizitami“ souvisejícími s původní vlastí.

Dalším významným tématem převzatým emigranty z kulturní atmosféry národního obrození byla myšlenka slovanské vzájemnosti. Doma ve vlasti byla koncipována na podporu nově se formující české národní společnosti, v americkém multietnickém prostředí posilovala vědomí přistěhovalců; slovanský základ byl totiž nejen obecnější než český, ale hlavně širší a silnější.

Sám jazyk, kterým byla první čechoamerická periodika psána, byl konzervativnější než dobově odpovídající jazyk tisku ve staré vlasti. Usiloval o dodržování ideálu humanistické češtiny, užíval výrazy a tvary, které se doma již v žurnalistických textech neobjevovaly; viz například volné nakládání s gramatickou kategorií jmenného rodu a čísla v přechodníkových konstrukcích (podrobněji Jaklová, 2006). Rovněž povědomí normy, která byla i ve vlasti v té době ještě rozkolísaná, nebylo v cizojazyčném prostředí dostatečně silné, neexistovala zde ani opora v jazyce mluveném, a to vedlo k nejistotě, projevující se pronikáním prvků soudobého mluveného jazyka do krajanské žurnalistické češtiny a v důsledku toho i zvýšeným množstvím jejich nepravidelností, odchylek a chyb.

U prvních přistěhovalců byla čeština ještě jazykem dominantním, život v českých komunitách zajišťoval její funkční neomezenost, výrazové prostředky v jednotlivých jazykových plánech nebyly dosud angličtinou ovlivňovány. Přesto život v cizojazyčné společnosti, který bez znalosti angličtiny neumožňoval uplatnění ve všech společenských a komunikačních situacích, vedl k postupnému vytváření komplementárního bilingvismu.⁴ V prvních čechoamerických periodikách se tak již od šedesátých let 19. století setkáváme se samými počátky tohoto jevu, projevujícího se náhradou výrazů českých za výrazy anglické, tedy s lexikálními amerikanismy, a to většinou ve snaze o co nejpřesnější vyjádření americké reality.

Z výše uvedeného vyplývá, že v šedesátých a sedmdesátých letech 19. století Češi v Americe dál pěstovali domácí kulturu, upevňovali svou národní identitu a usilovali o její udržení i do budoucna. Na konci století však byla situace v tomto ohledu už zcela jiná.

V devadesátých letech 19. století nastává počátek období, které bychom mohli označit jako *d r u h o u f á z i* postupné asimilace českých imigrantů v USA. Charakterizuje ji

³ Viz podrobněji L. Šatava (2001).

⁴ Srov. V. M. Henzlová (1995).

interkulturní charakter života českých přistěhovalců, který se projevuje i v žurnalistickém diskurzu. Tato fáze, trvající zhruba od devadesátých let 19. století do konce druhé světové války, je fáze nejzajímavější a nejproměnlivější. Její možné dimenze závisejí na stupni přizpůsobení Čechů vnějším okolnostem života v USA.

Česká imigrantská žurnalistika se jako jedna z forem české kultury v USA zhruba do konce dvacátých let 20. století prudce rozvíjí.⁵ Na konci 19. století bylo na území Spojených států amerických založeno 105 nových českých periodik a zároveň vycházelo dalších 21 listů, které vznikly už v období předcházejícím. Čeština plnila i na konci století funkci hlavního faktoru kulturní integrace českého etnika, ale jakožto nejdůležitější komunikační prostředek informovala už hlavně o realitě americké. Česky tištěné noviny a časopisy se v tomto období proměňovaly i jinak; po formální i obsahové stránce se přibližovaly úzu tisku amerického.

Česká imigrantská společnost byla na konci 19. století bohatě strukturovaná. Žila tady první generace přistěhovalců, tzv. stará vlna, jejich potomci, tedy druhá a mnohdy už i třetí generace, a vedle nich přicházeli ve stále vyšší míře přistěhovalci noví, kteří představovali tzv. novou vlnu.⁶ Ti se však už v osmdesátých letech lišili od svých předchůdců z padesátých a šedesátých let vyšší gramotností a dále i tím, že ve srovnání s nimi pocházeli z jiných sociálně-ekonomických poměrů, měli zpravidla vyšší ekonomickou pozici a disponovali i širším kulturním rozhledem. Měli proto řadu předpokladů pro to, aby se rychleji orientovali v americké společnosti a snáze se zařazovali do jejích sociálně-ekonomických struktur. Tím se však zároveň urychloval i proces jejich asimilace.

Čeští přistěhovalci si i na sklonku století byli vědomi svého českého původu, přesto se však jejich vnímání národní identity ve srovnání s šedesátými lety změnilo. Již v průběhu osmdesátých let postupně odezněla idea panslavismu a v devadesátých letech se s ní na stránkách tisku prakticky nesetkáme. Také verbálně proklamovaný ideál češství, který byl hlavním tématem prvních desetiletí, ztratil na konci století na aktuálnosti a texty volající po zachování české etnické identity i v budoucnosti už v periodikách z té doby neobjevíme. Nápadný je naopak nárůst aktuálních informací o dění v USA, jejich rozsah i umístění na předních stranách periodik. Pozornost je věnována také zpravodajství světovému. O dění v Čechách ztrácejí přistěhovalci postupně zájem a zprávy z Čech přinášejí už jenom některé listy. Umisťují je do rubrik, které bývají umístěny nejčastěji na předposledních nebo na posledních stránkách periodik.

Hlavní rozdíl v tematizaci českých zemí v šedesátých letech a na konci 19. století však spočívá v tom, že zatímco na počátku existence krajanského tisku je veškeré dění v původní vlasti hodnoceno z hlediska českého národa, jeho zájmů a další existence, koncem století se tento postoj mění. Krajanský tisk informuje o událostech za mořem podstatně méně často, redaktori se s obsahem zpráv již zpravidla neztotožňují, a přestože pozitivní zájem o dění doma ještě trvá, jsou mnohé zprávy vystavěny na principu konfrontačním, který zdůrazňuje diference mezi životem Čechů žijících v USA a životem Čechů za mořem. Z obsahu otiskovaných textů je tak zřejmé, že Češi v USA si již uvědomovali svou odlišnou identitu, která se utvářela v polyetnické a polykulturní americké společnosti.

Dokladem postupné asimilace českých imigrantů a dalším projevem interkulturality je i volba názvů čechoamerických periodik a jejich proměny v druhé polovině 19. století. Porovnáme-li sémantiku žurnalistických titulů ze šedesátých a devadesátých let, je zřejmé, že se značně liší. V šedesátých letech jsou pojmenování imigrantských listů odrazem ideálů,

⁵ Období prvních dvou desetiletí na počátku 20. století je spolu s devadesátými lety 19. století označováno historiky jako „zlatá léta českého etnického života“ (Chada, 1981). Rozvoj české kultury vrcholí a vrcholné fáze své existence dosahuje také čechoamerický periodický tisk.

⁶ Starou a novou imigraci od sebe přibližně dělila občanská válka; srov. E. Eckertová (2004).

s nimiž čeští přistěhovalci na americký kontinent přicházeli; běžnější je přitom sémantika slovanství (*Slávie, Slovan* - celkem třikrát) než sémantika národa (atribut *národní* je užit dvakrát). Pojmenování označující či evokující původ přistěhovalců (*Slovan* - třikrát, *Čech*, atributy *slovanský* a *národní*,) lze zaznamenat také v letech sedmdesátých.

V devadesátých letech však představují nejpočetnější skupinu názvů pojmenování, která identifikují místo nového života českých imigrantů: *Clevelandské listy, Baltimorské listy, Kewanské listy, Wilberské listy* nebo *Kansaské noviny*. Téměř stejně početnou skupinu pak tvoří pojmenování, jež jsou už sebereflexí imigrantů samotných: *Chicagský občan, Minnesoťan, Republikán, Americký občan* a konečně také *Američan* (podrobněji viz Jaklová, 2006).

Ekonomická závislost podmiňuje jazykovou asimilaci imigrantů a následně i asimilaci společenskou a kulturní. Asimilační proces přitom trvá různě dlouho, je závislý na mnoha faktorech a zasahuje různé etnické skupiny a různé složky jejich kultury nestejnou měrou. Češi, přestože žili v nové zemi pod stálým ekonomickým tlakem dominantní skupiny, odmítali v první generaci asimilaci jazykovou i kulturní. Angličtinu většinou neovládali a ti, kteří se usadili v čechoamerických komunitách nebo na venkově, kde obdělávali půdu jen s pomocí členů vlastní rodiny, se v Americe mnohdy anglicky nenaučili po celý svůj život. To ovšem platí pouze pro přistěhovalce prvogenerační, jejich děti už byly vždy bilingvní a jejich vnučata už často česky vůbec nemluvila. Čechoamerické noviny a časopisy však byly ještě i na konci století tištěny převážně česky. Český tisk v té době ale už nebyl orgánem vlasteneckého a národního uvědomování českých imigrantů, nýbrž získal jiné poslání a smysl. Bylo to hlavně zachování a obrana českého jazyka jakožto etnického symbolu českých přistěhovalců v mnohonárodnostním státě. Čeština periodického tisku, byť konzervativní a ovlivněná angličtinou, se tak jakožto komunikativní kód stala i jedním z posledních významných kódů kulturních.

Podobu americké češtiny tohoto období ovlivňovala zejména její izolovanost od vývoje jazyka na národním území. Zatímco doma se ve druhé polovině 19. století český národní jazyk prudce rozvíjel, kopírovala americká čeština ještě na počátku 20. století humanistický ideál jazyka, který byl ve vlasti vzorem v první polovině století předcházejícího. Je ovšem pravdou, že i v Čechách se jazyk novinářství během 19. století zbavoval převahy rétorické patetičnosti jen velmi pozdě a nezbavil se ho obecně ani na začátku 20. století. Ve srovnání s ním však byla norma jazyka čechoamerických periodik stále více uvolňována pronikáním prvků nestandardních, a to zejména v oblasti morfoloogické, částečně i lexikální. Nejvýraznější však byla jeho amerikanizace. Amerikanismy se v té době objevovaly nejen v lexiku žurnalistických textů, ale také už v plánu gramatickém. Tam se vliv angličtiny nejčastěji projevoval změnou rekvise českých sloves, např.

„*Jen na oko pracuje se k tomu, aby Roosevelt při příští nominaci byl nemožným*“ (angl. *work towards* st 'pracovat směrem k něčemu, usilovat o něco, směřovat k něčemu') [Dennice novověku 3. 11. 1910, s. 1].

Důležitým signálem postupující asimilace českých autorů žurnalistických textů byla ale hlavně skutečnost, že začali modelově užívat strukturu americké věty, např.

Pravidelná schůze sboru důvěrníků (...) zahájena byla místopředsedou doktorem Žabokrtským“ [Slávie, 23. 10. 1914, s. 4] či podobně tamtéž

„*Veškeré podrobnější informace budou tam podány bratrem Fraňou Klepalem, který jest ředitelem úřadovny.*“

V angličtině je konatel děje, pokud není konstruován jako podmět aktivní věty, vyjádřen standardně na konci pasivní věty předložkovou vazbou *by somebody*.

Na konci druhé etapy, konkrétně po druhé světové válce, už byla situace mezi Čechoameričany natolik změněna, že je toto období možno považovat za definitivní konec etnické uzavřenosti a relativní kompaktnosti českých městských komunit a tím i uzavřeného etnického života amerických Čechů. Čechoamerická společnost se v té době výrazně proměnila, klesl počet příslušníků první generace, osob znalých češtiny a zajímajících se o český původ a tradice, „starý“ čechoamerický svět založený na pěstování národního povědomí, mateřského jazyka a českých kulturních tradic přestal existovat.

Také v počtu vydávaných žurnalistických titulů nastal koncem padesátých let nezadržitelný pokles. Vzniklo sice několik nových krajanských i exilových listů, zanikla ale celá řada titulů starších. Mnohé z nich hrály v historii české enklávy v USA významnou roli a měly již velmi dlouhou tradici. V roce 1946 zanikl například nejstarší čechoamerický list - týdeník *Slávie* (založen roku 1861), v dubnu 1950 přestal po sedmdesáti osmi letech vycházet nejstarší katolický list - týdeník *Hlas* (založen 1872), roku 1951 zanikly *Cedar Rapidské listy* (založeny 1908) a o dva roky později *Americké dělnické listy* (založeny 1908). V roce 1957 ukončil svou existenci nejdéle vycházející česky tištěný deník na světě - list *Svornost* (založen v roce 1875). Tento stav krajanské žurnalistiky byl důsledkem především vysokého stupně asimilace českých imigrantů ve Spojených státech amerických. Čeští přistěhovalci v té době už přijali za svou kulturu americkou.

Ve třetí fázi trvající zhruba od padesátých let 20. století po současnost je pro život amerických Čechů určující kultura americká. Čeští přistěhovalci jsou v té době již Američany, a třebaže se někteří z nich ještě ke svému českému původu (k českému původu svých předků) veřejně hlásí,⁷ je obtížné hovořit o jejich zřetelné interkulturalitě. Původní kultura je v té době v životě Čechoameričanů zastoupena pouze formou rituálních fragmentů; češství se manifestuje udržováním různých zvyklostí, jako jsou tradiční české festivaly, poutě slavené mší s kázáním v češtině (platí hlavně pro Texas), vystoupení českých pěveckých sborů nebo českých dechových kapel ap.

Pokud jde o jazyk současných čechoamerických periodik, a to jak periodik krajanských, tak postexilových, je jeho nejnápadnějším rysem stále intenzivnější ovlivňování angličtinou. Ve srovnání s počátky českého imigrantského tisku dnes přibývají jak amerikanismy lexikální, tak především amerikanismy gramatické. V extrémních případech už v některých listech kumulace amerikanismů takřka brání českému čtenáři v porozumění textů. Všechny česky tištěné čechoamerické noviny a časopisy obsahují také anglické texty. Vedle toho však už existuje řada periodik, která vycházejí jenom v angličtině.

Literatura:

ECKERTO VÁ, E. *Kameny na prérii. Čeští vystěhovalci v Texasu*. Praha: Lidové noviny, 2004.

HENZLOVÁ, V. M. Kultivování češtiny v USA. In *Spisovná čeština a jazyková kultura 1993*. Praha: Univerzita Karlova, 1995, s. 329-332.

CHADA, J. *The Czechs in the United States*. New York: SVU Press, 1981.

⁷ Zájem o vlastní kořeny vyvolala v multietnické americké společnosti teorie tzv. kulturního pluralismu, která vznikla po 1. světové válce. Tato teorie postuluje uchování společenského života a významných rysů kultury pozdějších imigrantských skupin při jejich americkém občanství a plné politické a ekonomické integraci do americké společnosti; srov. podrobněji L. Šatava (1989).

NOVÝ, I. – SCHROLL-MACHL, S. *Spolupráce přes hranice kultur*. Praha: Management Press, 2005.

JAKLOVÁ, A. *Čechoamerická periodika 19. století*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, nakladatelství NAUMA, 2006a.

JAKLOVÁ A. Proměny identity českých imigrantů na pozadí čechoamerického žurnalistického diskurzu 19. století. In *Komunikace – styl – text*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2006b, s. 99-103.

JAKLOVÁ A. K základním pojmům interkulturní komunikace. In *Jazyk a komunikácia v súvislostiach II*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2007, s. 295-301.

JAKLOVÁ A. Interkulturalita a interkulturní komunikace. In *Člověk – jazyk – text*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2008, s. 61-64.

ŠATAVA, L. *Migrační procesy a české vystěhovalectví 19. století do USA*. Praha: Univerzita Karlova 1989b.

ŠATAVA, L. *Jazyk a identita etnických menšin*. Praha, Mikros 2001.

SIGNS OF INTERCULTURALITY AND FORMS OF INTERCULTURAL COMMUNICATION IN CZECH-AMERICAN PERIODICAL PRESS

Summary:

The contribution deals with signs of interculturality and intercultural communication observed in newspapers and magazines published in Czech in the USA from the half of the 19th century to the present. Covering three historical periods (the 1860s to 1870s, 1890s to the end of the World War II, 1950s to the present) it performs a more in-depth research of the choice of topics, their approach and treatment, which means the contents and meaning of a text, and further on, it appraises the use of the Czech language in immigrant journalism as one of the most significant ethnic cultural codes representing and integrating Czechs living overseas.

Key words:

Interculturality, intercultural communication, Czech-American periodicals of the 19th and 20th centuries

Kontaktní adresa:

prof. PhDr. Alena Jaklová, CSc.
Filozofická fakulta Jihočeské univerzity
Na Mlýnské stoce 35
370 01 České Budějovice
jaklova@ff.jcu.cz
Tel. 389 034 849